

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

ASTUDIAETH O'R A487 CAERNARFON I'R BONTNEWYDD

DATGANIAD O'R CANLYNIADAU O'R YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS

GORFFENNAF 2012

(Gadawyd y dudalen hon yn wag yn fwriadol)

**ASTUDIAETH O'R A487 CAERNARFON I'R BONTNEWYDD
DATGANIAD O'R CANLYNIADAU
O'R YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS**

GORFFENNAF 2012

Cynnwys:

- 1 CYFLWYNIAD**
- 2 DATBLYGU AC ARFARNU OPSIYNAU**
- 3 YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS CYCHWYNNOL**
- 4 DADANSODDIAD O'R YMATEBION**
Dadansoddiad o'r ymatebion i'r Holiadur
Safbwyntiau Rhanddeiliaid a Sefydliadau eraill
- 5 CANLYNIADAU**
Camau a Gymerwyd yn Dilyn Pryderon a Godwyd yn ystod yr
Ymgynghoriad Cyhoeddus Cychwynnol
- 6 YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS ATODOL**
- 7 DADANSODDIAD O'R YMATEBION**
Dadansoddiad o'r ymatebion i'r Holiadur
Safbwyntiau Rhanddeiliaid a Sefydliadau eraill
- 8 CANLYNIADAU**
Camau a Gymerwyd yn Dilyn Pryderon a Godwyd yn ystod yr
Ymgynghoriad Cyhoeddus Atodol
- 9 CYMHARU'R OPSIWN PORFFOR A'R OPSIWN DU**
- 10 RHESYMAU DROS DDEWIS Y LLWYBR A FFEFRIR**
- 11 PENDERFYNIAD Y GWEINIDOG LLYWODRAETH LEOL A CHYMUNEDAU**
- 12 DIOGELU'R LLWYBR A FFEFRIR**
- 13 BETH SY'N DIGWYDD NESAF**

CYFEIRIADAU

**ATODIAD A LLYFRYN A HOLIADUR YR YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS
CYCHWYNNOL**

**ATODIAD B LLYFRYN A HOLIADUR YR YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS
ATODOL**

ATODIAD C CYNLLUN Y LLWYBR A FFEFRIR – TR111

ATODIAD D CYNLLUN GWELLA'R BRIFFORDD LEOL

1 CYFLWYNIAD

- 1.1 Yn 2009 comisiynodd Llywodraeth Cymru astudiaeth er mwyn mynd i'r afael â phroblemau trafndiaeth ar yr A487 drwy Gaernarfon a'r Bontnewydd. Defnyddiodd yr astudiaeth hon waith cynharach a gynhaliwyd ar wahân. Roedd yr astudiaeth Cam 2 diweddarach gan WelTAG yn cynnwys ymgynghoriad cyhoeddus cychwynol a gynhaliwyd rhwng mis Mawrth a mis Mai 2010 ac ymgynghoriad cyhoeddus atodol a gynhaliwyd rhwng mis Tachwedd 2010 a mis Ionawr 2011.
- 1.2 Mae'r Datganiad hwn o'r Canlyniadau yn crynhoi agweddau technegol, cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol y cynllun a'r safbwyntiau a fynegwyd yn ystod yr ymgynghoriad cyhoeddus. Mae hefyd yn egluro penderfyniad y Gweinidog dros Drafndiaeth.

2 DATBLYGU AC ARFARNU OPSIYNAU

- 2.1 Rhoddodd yr Astudiaeth bwyslais penodol ar yr effeithiau cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol - sef prif themâu datblygu cynaliadwy Llywodraeth Cymru
- 2.2 Y prif faterion a godwyd gan yr astudiaeth oedd:
- Amseroedd teithio hwy a hwyach – mae cyfeintiau traffig ar yr A487 wedi bod yn cynyddu, ac o ganlyniad, ceir tagfeydd weithiau gan effeithio ar amseroedd teithio. Mae'r amser a gaiff ei dreulio mewn ciwiau o draffig yn rhoi straen ar yrwyr ac yn golygu cost i fusnesau lleol;
  - Hygyrchedd gwael/pellenigrwydd - gall y ffaith nad oes cysylltedd o ansawdd uchel i'r de ar yr A487 o Fangor a'r A55 fod yn llesteirio datblygiad economaidd. Mae'r gwaith o ddatblygu Canolbwynt Menai yn darparu cyfle i atgyfnerthu ac ailstrwythuro economi Gogledd-orllewin Cymru. Fodd bynnag, er mwyn ei roi ar waith yn llwyddiannus a lledaenu'r buddiannau (yn arbennig i'r de o Fangor), mae'n dibynnu ar gysylltiadau trafndiaeth o ansawdd da;
  - Hollti Cymunedau ac Ansawdd Bywyd - mae'r cyfeintiau traffig uchel sy'n teithio drwyddynt yn cael effaith andwyol ar ansawdd bywyd anheddau ac aneddiadau gerllaw'r A487 (a gerllaw'r llwybrau sy'n cael eu defnyddio fel llwybrau ymuno).
  - Diogelwch - mae cyfeintiau cymharol uchel o draffig mewn lleoliad trefol yn golygu bod mwy o risg y ceir damweiniau. Hefyd, mae'r cerbydau nwyddau trwm sy'n teithio i ystâd ddiwydiannol Cibyn a cherbydau sy'n teithio ar hyd y llwybrau ymuno ar gyflymderau amhriodol yn gwaethygu'r sefyllfa;
  - Mynediad i wneud gwaith cynnal a chadw ar y ffordd - mae gwaith cynnal a chadw ar y ffordd yn anodd o ganlyniad i'r lefelau uchel o draffig ar yr A487 a'r ffaith nad oes llwybr amgen addas y gellid dargyfeirio'r traffig ar ei hyd.
- 2.3 Defnyddiodd yr astudiaeth egwyddorion Canllawiau Cynllunio ac Arfarnu Trafndiaeth yng Nghymru (WelTAG)¹.

---

¹ Canllawiau Cynllunio ac Arfarnu Trafndiaeth Cymru WelTAG, Mehefin 2008 – ar ein gwefan

2.4 Er mwyn mynd i'r afael â'r problemau a godwyd, ac yn unol ag amcanion ar gyfer rhwydweithiau strategol, nodwyd amcanion cynllunio trafndiaeth gennym. Datblygwyd y pum Amcan Cynllunio Trafndiaeth penodol canlynol ar gyfer yr astudiaeth drwy broses WelTAG, gan ystyried yr amcanion strategol y cyfeiriwyd atynt yn flaenorol. Nodir yr amcanion isod:

Amcan 1:

- Lleihau'r amser teithio (rhwng Llanwnda a Phlas Menai) a gwella dibynadwyedd yr amser teithio er mwyn sicrhau ei fod o fewn +/-3 munud o'r amser teithio cyfartalog drwy gydol y dydd;

Amcan 2:

- Lleihau'r amser teithio (rhwng Llanwnda a Chaernarfon) a gwella dibynadwyedd yr amser teithio er mwyn sicrhau ei fod o fewn +/-3 munud o'r amser teithio cyfartalog drwy gydol y dydd;

Amcan 3:

- Lleihau nifer y cerbydau sy'n teithio drwy gymunedau preswyl; gan gynnwys Llanwnda, Dinas, y Bontnewydd a Chaernarfon;

Amcan 4:

- Lleihau damweiniau ar rwydwaith y cefnffyrdd 22% erbyn 2016 yn seiliedig ar y targedau a nodir yn yr ymgynghoriad drafft Strategaeth Diogelwch ar y Ffyrdd y DU;

Amcan 5:

- Gwella gwydnwch y rhwydwaith - Cynyddu nifer a/neu gapasiti llwybrau amgen er mwyn wella gwydnwch y rhwydwaith.

Datblygwyd yr opsiynau drwy ymgynghori â rhanddeiliaid, ac fe'u harfarnwyd er mwyn penderfynu sut roeddent yn perfformio yn erbyn yr Amcanion Cynllunio Trafndiaeth gan ddefnyddio WelTAG. Diystyrwyd y rheini nad oeddent yn llwyddiannus.

2.5 Nododd Adroddiad y Gweithdy Datblygu Opsiynau a'i Atodiad bedwar opsiwn ar gyfer ffordd osgoi (ac opsiwn Gwneud y Lleiaf Posibl i gymharu ag ef) i'w cyflwyno ar gyfer Cam 2 WelTAG, sef:

- Opsiwn Pinc – Ffordd osgoi Llanwnda, Dinas a'r Bontnewydd;
- Opsiynau Porffor a Melyn – Dwy ffordd osgoi amgen ar gyfer Caernarfon a'r Bontnewydd/Dinas/Llanwnda;
- Opsiwn Brown – Dewis amgen sef uwchraddio priffordd leol sy'n cael ei defnyddio ar hyn o bryd fel ffordd osgoi answyddogol, gan gynnwys ffordd osgoi ar gyfer y Bontnewydd/Dinas/Llanwnda hefyd.

2.6 Daethpwyd i'r casgliad hefyd oni weithredir y bydd ciwiau hirach a mwy o oedi mewn lleoliadau allweddol ar y rhwydwaith gyda mwy o draffig yn teithio drwy gymunedau. Penderfynwyd bod angen pecyn o fesurau ar-lein er mwyn lliniaru'r effeithiau hyn ac aseswyd y pecyn hwn fel yr opsiwn Gwneud y Lleiaf Posibl.

- 2.7 Mae'r lefelau traffig a ragwelir yn gwarantu safon lôn gerbydau Unffrwd Lydan 2+1 (WS2+1). Cynlluniwyd pob Opsiwn i'r safon hon ac eithrio'r Opsiwn Brown, a gynlluniwyd fel cynnig i uwchraddio'r lôn gerbydau unffrwd rhwng y Bontnewydd a Phlas Menai gyda lôn yn dringo i'r de o gylchfan Plas Menai.
- 2.8 Mae llyfryn yr ymgynghoriad yn Atodiad A yn disgrifio'r opsiynau a ddeilliodd o'r broses yn fanylach.
- 2.9 Mae'r Adroddiad Arfarnu Technegol² yn cofnodi canfyddiadau'r astudiaeth yn fanwl.

3 YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS CYCHWYNNOL

- 3.1 Cynhaliwyd ymgynghoriad gennym ar bedwar llwybr ar gyfer ffordd osgoi; Pinc, Porffor, Melyn a Brown a chynhaliwyd yr ymgynghoriad rhwng 1 Mawrth a 24 Mai 2010, gyda phob opsiwn yn cael ei gymharu â'r opsiwn Gwneud y Lleiaf Posibl.
- 3.2 Aeth 972 o bobl i'r arddangosfa a'r noson ragolwg. Erbyn diwedd y cyfnod ymgynghori, roeddem wedi derbyn 1,996 o holiaduron wedi'u cwblhau a 64 o lythrau gan randdeiliaid, unigolion, grwpiau â diddordeb, cynghorau cymuned ac awdurdodau lleol. Ceir crynodeb o'r safbwyntiau a fynegwyd isod ac mae adroddiad yr ymgynghoriad³ yn disgrifio'r canfyddiadau yn fanylach.
- 3.3 Cafwyd tair deiseb yn ystod y cyfnod ymgynghori, sef:
- Deiseb â 50 o enwau yn erbyn y llwybrau i'r Dwyrain o'r Bontnewydd (er na chyflwynwyd y llwybrau hyn fel opsiynau yn y PCE);
  - Deiseb â 52 o enwau yn erbyn yr Opsiwn Brown;
  - Deiseb â 700 o enwau yn erbyn yr Opsiwn Pinc.
- 3.4 Gwnaeth grŵp lleol a oedd yn cynnwys dau fusnes a thrigolion lleol sylwadau yn cynnig llwybr amgen. Galwyd y llwybr hwn yn Opsiwn Du ac er mwyn helpu i gael barn y cyhoedd ar y llwybr amgen hwn, darparwyd 1,400 o holiaduron ychwanegol. Cafwyd 1,498 o holiaduron yn cefnogi'r llwybr hwn. Fodd bynnag, dim ond 353 ohonynt oedd wedi'u cwblhau'n llawn.

4 DADANSODDIAD O'R YMATEBION

Dadansoddiad o'r ymatebion i'r Holiadur

- 4.1 Gofynnodd yr holiadur i bobl am y problemau canfyddedig yn ardal yr astudiaeth, y mesurau yr oedd eu hangen er mwyn gwneud gwelliannau, beth oedd bwysicaf iddynt a'u dewis opsiwn. Mae'r dadansoddiad o'r ymatebion i'r 12 o gwestiynau fel a ganlyn.

Cwestiwn 1 – Gofynnwyd tri chwestiwn cyffredinol fel a ganlyn:

a) A ydych o'r farn bod angen gwella amodau traffig ar yr A487 drwy'r Bontnewydd? - Ydw 451 (94%) Nac ydw 31 (6%)

---

² Astudiaeth o'r A487 Caernarfon i'r Bontnewydd - Adroddiad Arfarnu Technegol, (mewn tair cyfrol), Chwefror 2010

³ Astudiaeth o'r A487 Caernarfon i'r Bontnewydd - Adroddiad ar Ymgynghoriad Cyhoeddus Mawrth 2010 – ar ein gwefan

- b) A ydych o'r farn bod amodau traffig ar yr A487 yn achosi oedi wrth deithio drwy Gaernarfon? - Ydw 398 (85%) Nac ydw 70 (15%)
- c) A ydych o'r farn bod amodau traffig ar yr A487 yn achosi oedi wrth deithio i/o Gaernarfon? - Ydw 411 (88%) Nac ydw 55 (12%)

Mae'r consensws yn deillio o'r cwestiynau uchod yn nodi bod problem tagfeydd yn y Bontnewydd a Chaernarfon o ran traffig sy'n teithio yno fel cyrchfan a thraffig sy'n teithio drwy'r trefi.

Cwestiwn 2 - Yn eich barn chi, beth yw'r problemau ar yr A487 yn y Bontnewydd a Chaernarfon ar hyn o bryd? Nodir y lleoliadau yn y llyfryn ar y cynllun yn y canol. (ticiwch y rheini sy'n gymwys)

Yn seiliedig ar ddadansoddiad o'r ymatebion, rhoddwyd y problemau sy'n bodoli ar hyn o bryd yn y drefn ganlynol o ran pwysigrwydd, gan ddechrau gyda'r broblem waethaf:

Rhestr 1 Problemau yn y Bontnewydd

- e) Oedi ar yr A487 yng nghylchfan Glan Beuno 78%
- b) Oedi ar yr A487 yng nghylchfan "Fingerpost" 56%
- c) Anawsterau wrth gyrraedd a gadael Ysgol y Bontnewydd 56%
- a) Tagfeydd traffig ar gylchfan "Goat" yr A487/A499 52%
- d) Diffyg cyfleusterau croesi i gerddwyr yn y Bontnewydd 39%
- f) Gwelededd gwael i gerbydau yng nghroesfan Glan Beuno 39%
- g) Hollti cymunedau 27%
- h) Arall – nododd 126 o bobl problemau eraill. Ymhlith y problemau ychwanegol nodweddiadol a amlygwyd roedd:

- Cyfeintiau traffig uchel ar yr A487 (gan ei gwneud yn anodd ymuno â'r gefnffordd) 29%
- Parcio ar y gefnffordd ar Derasau Glan Beuno/Brymer 16%
- Mae'r cyfleuster croesi a lolipop yn llesteirio llif y traffig 14%
- Gwelededd o'r cyffyrdd a mynedfeydd cyffredinol i'r A487 10%

Rhestr 2 Problemau yng Nghaernarfon

- c) Tagfeydd yng nghylchfannau "Dewi Sant" a "Morrisons" 82%
- d) Oedi oherwydd traffig ym "Mhlas Brereton" 68%
- a) Cyfleusterau croesi gwael i gerddwyr yng nghyffordd yr "Eagles" 46%
- b) Damweiniau yng nghyffordd yr "Eagles" 32%
- e) Hollti cymunedau 28%
- f) Arall – nododd 100 o bobl problemau eraill. Ymhlith y problemau ychwanegol nodweddiadol a amlygwyd roedd:

- Mae cyffyrdd Tesco/McDonalds yn peri problem 22%
- Tagfeydd traffig sy'n teithio drwy'r dref (gan gynnwys cyfeiriadau at gerbydau nwyddau trwm) 14%
- Plas Brereton 8%
- Cyffordd Eagles 9%

Cwestiwn 3 – Pa fesurau fyddai'n ymdrin â'r problemau a nodwyd gennych yng Nghwestiwn 2 yn eich barn chi? (Ticiwch bob blwch sy'n berthnasol)

Nododd yr ymateb i'r cwestiwn hwn y mesurau yn y drefn a nodir isod:

- g) Ffordd osgoi Bontnewydd 80%
- h) Ffordd osgoi Caernarfon 70%
- e) Cyfleusterau i gerddwyr a seiclwyr 29%
- b) Cyfleusterau parcio a theithio 28%
- d) Trefniadau lleddfu traffig yn y Bontnewydd 26%
- c) Cyfleusterau parcio a rhannu 23%
- a) Gwell gwasanaethau bws 22%
- f) Trafnidiaeth gymunedol 16%
- i) Arall – nododd 105 o bobl fesurau eraill. Ymhlith y mesurau ychwanegol nodweddiadol a amlygwyd roedd:

- Gwelliannau ar-lein yn y Bontnewydd 41%
- Ailbwysleisio safbwyntiau o'r eitemau a restrwyd, h.y. ni chodwyd unrhyw faterion eraill 31%
- Byddai'r mesurau Gwneud y Lleiaf Posibl yn lliniaru rhai o'r problemau 16%
- Gwelliannau uniongyrchol yng Nghaernarfon 6%

Cwestiwn 4 – Nodwch y tri ffactor pwysicaf yn eu trefn wrth ddewis opsiwn. 1 yw'r pwysicaf; 3 yw'r lleiaf pwysig.

- a) Yr effaith ar eiddo preswyl
- b) Yr effaith ar y tirlun
- c) Yr effaith ar ffermydd a busnesau
- d) Diogelu bywyd gwyllt
- e) Lleihau traffig mewn cymunedau
- f) Llai o dagfeydd yn y Bontnewydd a Chaernarfon
- g) Mynediad i dwristiaeth
- h) Gwell cyfleusterau ar gyfer defnyddwyr nad ydynt yn defnyddio cerbydau
- i) Arall - nodwch

Roedd y tri ymateb a gafodd y nifer uchaf o ymatebion fel a ganlyn:

- f) Llai o dagfeydd yn y Bontnewydd a Chaernarfon
- e) Lleihau traffig mewn cymunedau
- c) Yr effaith ar ffermydd a busnesau

Nododd 60 o ymatebwyr ffactorau eraill fel ffactorau pwysig gan amlygu'r canlynol:

- Ailbwysleisio problemau o'r eitemau a restrwyd 52%
- Mae angen gwelliant uniongyrchol yn y Bontnewydd, Llanwnda a Dinas 21%
- Nid oeddent am gael ffordd osgoi 17%

Cwestiwn 5 – Ar gyfer y rhan o'r A487 rhwng Llanwnda a Phlas Menai, pa opsiwn ar y map yn y llyfryn a fyddai orau gennych pe byddai ffordd osgoi yn rhan o'r ateb? (Ticiwch un blwch)

- Pinc 4%
- Porffor 53%
- Melyn 25%
- Brown 18%

Mae'n amlwg bod yn well gan y rhan fwyaf o bobl yr Opsiwn Porffor.

Cwestiwn 6 - Os nad ydych o'r farn bod angen ffordd osgoi, awgrymwch ateb amgen i'r problemau.

Awgrymodd 133 o ymatebwyr atebion amgen i ffordd osgoi fel a ganlyn:

- Roedd 31% am gael gwelliannau ar-lein;
- Nododd 15% y byddai'n well ganddynt gael ffordd osgoi o ryw fath;
- Nododd 14% fod angen llwybrau i'r Dwyrain o'r Bontnewydd;
- Roedd 14% o'r farn y dylid cynnig opsiynau amgen i opsiynau ar y ffordd;
- Nododd 9% nad oedd angen ffordd osgoi;
- Dywedodd 8% eu bod am gael llwybrau ar ffyrdd a oedd yn bodoli eisoes;
- Roedd 7% o'r farn bod angen dewisiadau amgen i ffordd osgoi.

Cwestiwn 7 - Pa un o'r canlynol sy'n disgrifio eich diddordeb yn yr astudiaeth orau? Nodir yr ymatebion i'r cwestiwn hwn yn eu trefn isod, gan ddechrau gyda'r uchaf:

- a) Rwyf yn byw yn y Bontnewydd, Llanwnda neu Dinas - (35%)
- c) Rwyf yn byw'n lleol (e.e. Bethel, Caeathro neu gymuned arall gerllaw'r llwybr) (35%)
- b) Rwyf yn byw yng Nghaernarfon - (17%)

Nodwch enw'r man lle rydych yn byw

Nodir yr ymatebion i'r cwestiwn hwn yn eu trefn isod, gan ddechrau gyda'r uchaf:

- e) Rwyf yn defnyddio'r A487 yn rheolaidd - (70%)
- d) Rwyf yn berchen ar dir y byddai un o'r llwybrau yn ei groesi - (8%)
- f) Rwyf yn dwrist neu'n ymwelydd â'r ardal - (5%)
- g) Arall. Nodwch isod - (4%)

Ymatebodd 44 o bobl i g) Arall gyda'r mwyafrif naill ai'n byw/gweithio yn yr ardal neu'n byw'n agos at yr opsiynau.

Cwestiwn 8 – Ychwanegwch unrhyw sylwadau eraill a allai fod gennych neu rhowch resymau am eich dewis opsiwn (parhewch ar dudalen o bapur ar wahân os bydd angen)

Ychwanegodd 299 o ymatebwyr sylwadau. Y prif themâu oedd:

1. Yr angen am fesurau ychwanegol ar yr A487 yn y Bontnewydd.
2. Gwrthwynebu'r llwybrau i'r Dwyrain o'r Bontnewydd.
3. Yr angen am lwybrau amgen i'r Dwyrain o'r Bontnewydd.
4. Dewis o blaid yr Opsiwn Pinc.
5. Dewis o blaid yr Opsiwn Porffor.
6. Dewis o blaid yr Opsiwn Melyn.
7. Dewis o blaid yr Opsiwn Brown.

8. Dim angen ffordd osgoi o gwbl.
9. Dewis o blaid ffordd osgoi a buddiannau ffordd osgoi.
10. Pwysigrwydd busnes a thwristiaeth gan gynnwys cysylltiadau ag Ystad Ddiwydiannol Cibyn.
11. Cynlluniau nad ydynt yn ymwneud â'r briffordd.

Cwestiwn 9 – I ba arddangosfa yr aethoch?

Aeth 65% o'r rheini a ymatebodd i'r arddangosfa yng Nghaernarfon ac aeth 30% i'r arddangosfa yn y Bontnewydd. Aeth 5% i'r ddwy arddangosfa.

Cwestiwn 10 – Gofynnwyd saith cwestiwn cyffredinol fel a ganlyn:

- a) A gawsoch ddigon o rybudd am yr arddangosfa? - Do (79%)
- b) A lwyddodd yr arddangosfa i fodloni eich disgwyliadau? - Do (88%)
- c) A oedd y wybodaeth a ddangoswyd yn ddigon i ateb unrhyw ymholiadau a allai fod wedi bod gennych? - Oedd (78%)
- d) A oedd y lleoliad yn addas ar eich cyfer? - Oedd (98%)
- e) A oedd yr amseroedd agor yn ddigon hir? - Oeddent (90%)
- f) A oedd y staff yn ddigon hyddysg i ateb eich cwestiynau? - Oeddent (88%)
- g) A oedd cyfle i chi drafod y cynllun yn eich dewis iaith? - Oedd (87%)

Cwestiwn 11 - Sut y clywsoch am yr arddangosfa hon?

- a) Llyfryn drwy'r drws – 92 (23%)
- b) Poster lleol - 14 (3%)
- c) Radio lleol - 12 (3%)
- d) Hysbyseb papur newydd - 159 (39%)
- e) Ar lafar - 151 (37%)
- f) Arall. Nodwch - 54 (13%)

Cafwyd 90 o ymatebion i gwestiwn f) Arall. Dywedodd 11% nad oeddent yn ymwybodol o'r arddangosfa o gwbl, roedd 27% wedi cael llyfrynnau o leoliadau cadw ac roedd 18% wedi cael gwybod drwy'r wasg leol.

Cwestiwn 12 – A oes gennych unrhyw awgrymiadau o ran gwella arddangosfeydd yn y dyfodol?

Cafwyd 111 o ymatebion yn nodi awgrymiadau fel a ganlyn:

- Angen mwy o hysbysebu ymlaen llaw 16%;
- Angen mwy o siaradwyr Cymraeg 12%;
- Roedd yr arddangosfeydd wedi'u trefnu'n dda 6%;
- Nid euthum 6%.

Safbwyntiau Rhanddeiliaid a Sefydliadau eraill

- 4.2 Ymatebodd **Cyngor Gwynedd** ar ôl i'r ymgynghoriad ddod i ben. Nid oedd yr ymateb yn cynnwys unrhyw ddewis na barn ar unrhyw un o'r opsiynau o ran llwybrau a gyflwynwyd.
- 4.3 Ymatebodd **Maer Caernarfon** i fynegi pryderon y dylai Cwestiwn 4 ar yr holiadur fod wedi cynnwys cyfeiriad uniongyrchol at Ystad Ddiwydiannol Cibyn.

- 4.4 Awgrymodd **Cyngor Cymuned Waunfawr** lwybrau amgen, gydag un yn debyg i'r Opsiwn Du ac un yn debyg i'r Opsiwn Gwyrdd Amgen a ddiystyrwyd yn ystod camau cynharach yr astudiaeth. Roedd y cyngor yn pryderu nad oedd eu hetholwyr yn fodlon ar yr Opsiwn Porffor gan ddatgan mai eu prif bryder oedd y byddai ffermdir gwerthfawr yn cael ei golli.
- 4.5 Gofynnodd **Cyngor Cymuned y Bontnewydd** pam bod llwybrau dwyreiniol y Bontnewydd wedi cael eu gwrthod gan awgrymu llwybr drwy Rhos-Bach er mwyn sythu'r aliniad ac effeithio ar lai o eiddo. Ystyriodd y cyngor hefyd yr angen i brofi gwelliannau yng Nglan Beuno a mynegodd fod angen cael gwared ar draffig o bentrefi lleol.
- 4.6 Mynegodd **Cyngor Cymuned Llanrug** ei wrthwynebiad i'r Opsiwn Brown gan nad oedd yn gwella cysylltiadau i'r A55 a Phwllheli a chan nad oedd ffordd unffrwd yn rhoi cyfle i gerbydau oddiweddyd. Nid oedd y cyngor o'r farn y byddai'r Opsiwn Brown yn cael gwared ar dagfeydd a nododd y byddai'n mynd drwy fwy o ardaloedd amaethyddol na'r Opsiynau Pinc, Porffor a Melyn.
- 4.7 Anfonodd **Cyngor Cymuned Llandeiniolen** ei ymateb i NWTRA a anfonodd eu hymateb ymlaen i'w ystyried. Roedd y cyngor o blaid yr Opsiwn Melyn ac yn gwrthwynebu'r Opsiwn Brown gan na fyddai'n lleihau'r traffig ym Methel na Rhiwlas ac awgrymwyd y byddai'r Opsiwn Brown o bosibl yn cynyddu'r traffig ar y "ffyrdd cefn".
- 4.8 Cyflwynodd **Fforwm Llanfaglan a Dinas** ddeiseb yn erbyn yr Opsiwn Pinc.
- 4.9 Darparodd **Plaid Cymru** ymateb ar ran dosbarth y Bontnewydd, gan ddod i'r casgliad mai'r ffordd osgoi yw'r ateb angenrheidiol i'r problemau ond roeddent wedi'u synnu mai dim ond un opsiwn yng nghyffiniau'r Bontnewydd a gyflwynwyd. Gwnaethant ofyn hefyd i fynedfa gyfleus o Rostryfan a Rhosgadfan i'r ffordd osgoi gael ei hystyried.

5 CANLYNIADAU

- 5.1 Ystyriwyd bod yr ymgynghoriad cyhoeddus wedi bod yn broses effeithiol o ran presenoldeb yn yr arddangosfa a nifer yr holiaduron a'r ymatebion ysgrifenedig a ddychwelwyd.
- 5.2 Yn gyffredinol, dangosodd yr ymatebion i'r cwestiynau a oedd yn ymwneud â'r atebion i ddatrys problemau trafndiaeth yn ardal yr astudiaeth fod y cyhoedd o'r farn mai ffordd osgoi fyddai'r ateb gorau.

Camau a Gymerwyd yn Dilyn Pryderon a Godwyd yn ystod yr Ymgynghoriad Cyhoeddus

- 5.3 Gwnaethom wrando'n ofalus ar y safbwyntiau a fynegwyd a chynnal rhywfaint o waith pellach, a ddisgrifir isod:
- (a) Dewisiadau Amgen i'r Opsiwn Pinc i'r Dwyrain o'r Bontnewydd
Gwnaethom ailystyried y dewisiadau hyn ar ôl cael gwrthwynebiad i'r llwybr Pinc i'r Gorllewin o'r Bontnewydd ar ffurf deiseb â 700 o enwau arni. Darparodd arfarniadau

Cam 2 WeITAG o ddau llwybr dwyreiniol (Opsiyau Glas a Gwyn) esboniad gwell o ran pam nad oedd llwybrau i'r dwyrain o'r Bontnewydd yn addas. Hefyd, yn ystod y cam hwn, er na chafwyd llawer o gefnogaeth i'r Opsiw Pinc fel ffordd osgoi ar gyfer y Bontnewydd yn unig, ystyriwyd mai'r cynnig i'w halinio oedd y dewis mwyaf priodol i'w roi ar waith fel rhan gyffredin ar gyfer ffordd osgoi'r Bontnewydd a Chaernarfon.

(b) Cyswllt amgen i'r Opsiw Brown

Ymchwiliwyd i gyswllt amgen i'r Opsiw Brown, a oedd yn cysylltu'r rhan rhwng y Bontnewydd a'r ffordd osgoi answyddogol drwy Barc Coed Sipsi. Datblygwyd y llwybr hwn ymhellach, ond perfformiodd yr Opsiw Brown gwreiddiol a'r Amrywiad Brown yn wael felly diystyrwyd y ddau ohonynt.

(c) Opsiw Du Amgen (gan gynnwys Oren)

Cyflwynwyd yr Opsiw Du yn yr ymgynghoriad cychwynnol ac roedd yn cynnwys alinio cylchfan arfaethedig y Bontnewydd (Meifod), drwy Barc Coed Sipsi a chylchfan bresennol Caeathro ac ymlaen tuag at Ystad Ddiwydiannol Cibyn gan gysylltu â'r Felinheli ar yr A487. Datblygwyd yr opsiwn hwn ac fe'i harfarnwyd ar y cyd ag Opsiw Oren amrywiol a ddefnyddiodd yr un llwybr, ond gan derfynu yng nghylchfan Plas Menai.

(d) Opsiyau Coch/Gwyrddlas

Gwnaethom hefyd arfarnu dau ddewis amgen i'r cynigion alinio yn yr Opsiw Du/Oren, a oedd ill dau yn osgoi Parc Coed Sipsi ond yn defnyddio cylchfan bresennol Caeathro o hyd. Roedd yr Opsiw Coch yn cysylltu â Felinheli ar yr A487 ac roedd yr Opsiw Gwyrddlas yn terfynu yng nghylchfan Plas Menai.

5.4 I grynhoi, ar ôl ystyried canfyddiadau'r ymgynghoriad ac ymchwiliadau pellach, gwnaethom ddiystyru'r opsiynau canlynol:

- Opsiw Pinc (fel ffordd osgoi ar ei ben ei hun);
- Opsiw Brown;
- Opsiw Amrywiad Brown;
- Opsiw Glas;
- Opsiw Gwyn.

5.5 Roedd y rhai hyfyw fel a ganlyn:

- Opsiw Porffor;
- Opsiw Melyn;
- Opsiw Du;
- Opsiw Oren;
- Opsiw Coch;
- Opsiw Gwyrddlas.

5.6 Mae llyfryn yr ymgynghoriad atodol yn Atodiad B yn disgrifio'r opsiynau a ddeilliodd o'r broses yn fanylach.

- 5.7 Mae'r Adroddiad Arfarnu Technegol - Ymgynghoriad Atodol⁴ yn cofnodi canfyddiadau'r astudiaeth yn fanwl.

6 YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS ATODOL

- 6.1 Cynhaliwyd ymgynghoriad pellach gennym ar chwe llwybr ar gyfer ffordd osgoi; Porffor, Melyn, Du, Oren, Coch a Gwyrddlas. Cynhaliwyd yr ymgynghoriad rhwng 1 Tachwedd 2010 a 24 Ionawr 2011.
- 6.2 Aeth 611 o bobl i'r arddangosfa a'r noson ragolwg. Erbyn diwedd y cyfnod ymgynghori, roeddem wedi derbyn 3,412 o holiaduron wedi'u cwblhau, y derbyniwyd tua 2,400 ohonynt mewn dau lwyth ar wahân drwy fusnes lleol a oedd o blaid yr Opsiwn Du, a 108 o lythrau gan randdeiliaid, unigolion, grwpiau â diddordeb, cynghorau cymuned ac awdurdodau lleol. Ceir crynodeb o'r safbwyntiau a fynegwyd isod ac mae adroddiad yr ymgynghoriad⁵ yn disgrifio'r canfyddiadau yn fanylach.
- 6.3 Ailgyflwynodd Fforwm Llanfaglan, Dinas a'r Bontnewydd eu deiseb yn cynnwys tua 700 o enwau o'r ymgynghoriad cychwynol ym mis Mawrth 2010.
- 6.4 Cyflwynwyd deiseb bellach yn cynnwys tua 504 o enwau gan ddau ddeisebwr arweiniol o gymuned Bethel. Roedd y ddeiseb hon yn gwrthwynebu'r opsiynau a oedd yn cynnwys cysylltiad clwm llif rhydd i ffordd osgoi y Felinheli (yr A487 bresennol).
- 6.5 Codwyd mater yn ystod camau cynnar yr ymgynghoriad atodol gan ddau fusnes lleol o ran effaith y ffaith nad oedd rhai Opsiynau wedi'u nodi'n glir ar y cynllun yn y llyfryn. Ymdriniwyd â hyn drwy roi esboniadau wedi'u hargraffu yn y llyfrynau a'u gosod mewn lleoliadau cadw er mwyn egluro'r ddau fater.

7 DADANSODDIAD O'R YMATEBION

Dadansoddiad o'r ymatebion i'r holiadur

- 7.1 Gofynnodd yr holiadur i bobl am eu diddordeb yn yr astudiaeth, yr angen i wella, beth oedd bwysicaf iddynt a'u dewis opsiwn. Mae'r dadansoddiad o'r ymatebion i'r chwe chwestiwn fel a ganlyn.

Cwestiwn 1 - Pa un o'r canlynol sy'n disgrifio eich diddordeb yn yr astudiaeth orau?
Nodir nifer yr ymatebion i'r cwestiwn hwn yn eu trefn isod, gan ddechrau gyda'r uchaf:

- e) Rwyf yn defnyddio'r A487 yn rheolaidd - 2,488 (46%)
- c) Rwyf yn byw'n lleol (e.e. Bethel, Caeathro neu gymuned arall gerllaw'r llwybr) - 1,294 (24%)
- a) Rwyf yn byw yn y Bontnewydd, Llanwnda neu Dinas - 717 (13%)
- b) Rwyf yn byw yng Nghaernarfon - 554 (10%)
- f) Rwyf yn dwrist neu'n ymwelydd â'r ardal - 202 (4%)
- g) Arall. Nodwch isod - 117 (2%)
- d) Rwyf yn berchen ar dir y byddai un o'r llwybrau yn ei groesi - 94 (1%)

⁴ Astudiaeth o'r A487 Caernarfon i'r Bontnewydd - Adroddiad Arfarnu Technegol - Ymgynghoriad Atodol (mewn tair cyfrol), Ionawr 2011

⁵ Astudiaeth o'r A487 Caernarfon i'r Bontnewydd - Adroddiad ar Ymgynghoriad Cyhoeddus Atodol Tachwedd 2010 – ar ein gwefan

Nodwch enw'r man lle rydych yn byw:

Nodwyd 48 o gymunedau yn yr ymatebion, a'r mwyaf poblogaidd oedd Bethel, Waunfawr, Caeathro a Llanrug.

Nododd 102 o bobl allan o'r 117 o ymatebion i Gwestiwn 1g) ryw ddiddordeb arall. Roedd y mwyafrif naill ai'n berchenogion carafán/chalet ym Mharc Gwyliau Glan Gwna, neu'n aelodau o'r Girl Guides Association.

Cwestiwn 2a) - O'r ymgynghoriad cychwynnol, y dewis ateb oedd ffordd osgoi. A ydych o'r farn bod angen ffordd osgoi?

O'r 3,147 o bobl a atebodd y cwestiwn hwn, roedd 2,991 (88%) o'r farn bod angen ffordd osgoi, ac roedd 156 (5%) o'r farn nad oedd ei hangen. Nid ymatebodd 265 o bobl.

Cwestiwn 2b) – Os "ydw", o'r opsiynau a nodir ar Dudalen 8 o'r llyfryn, pa un sydd orau gennych?

O'r cyfanswm o 3,412 o holiaduron, ymatebodd 3,296 o bobl i'r cwestiwn hwn (dewisodd 80 o bobl fwy nag un opsiwn). Nodir yr ymatebion i bob opsiwn lliw yn y tabl. Dengys y tabl hefyd raniad yr ymatebion yn ôl atebion 'confensiynol' h.y. y rheini a dderbyniwyd yn uniongyrchol i'r cyfeiriad Rhadbost ac 'Arall' h.y. y rheini a anfonwyd gan fusnes lleol.

	Porffor	Melyn	Du	Oren	Coch	Gwyrddlas	Gwag
Cyfanswm (3,412)	10% (347)	2% (74)	84% (2,863)	1% (49)	1% (21)	1% (22)	3% (116)
Confensiynol (1,012)	33% (331)	7% (73)	50% (508)	5% (46)	2% (20)	2% (21)	8% (86)
Arall (2,400)	1% (16)	0% (1)	98% (2,355)	0% (3)	0% (1)	0% (1)	1% (30)

Cwestiwn 3 – Bydd unrhyw sylwadau a wnaed gennych yn ystod yr ymgynghoriad cychwynnol wedi'u hystyried. Ychwanegwch unrhyw sylwadau eraill a allai fod gennych mewn perthynas â'r ymgynghoriad atodol hwn a'r opsiynau cyfredol. Nodwch resymau dros eich dewis (parhewch ar bapur ar wahân os bydd angen)

Atebodd 2,789 o bobl y cwestiwn hwn, a chafwyd sylwadau eang eu cwmpas. Fe'u trefnwyd i 30 o gategoriâu a cheir crynodeb ohonynt yn yr Adroddiad ar yr Ymgynghoriad Cyhoeddus Atodol. Roedd prif themâu'r sylwadau fel a ganlyn:

1. Gwell opsiwn neu lai o effaith.
2. Gwell opsiwn neu lai o effaith weledol.
3. Achub swyddi lleol.
4. Cefnogi'r Opsiwn Du.
5. Yn erbyn yr opsiwn Porffor.

6. Cefnogi'r Opsiwn Porffor neu'r Opsiwn Melyn.
7. O blaid ffordd osgoi.
8. Dim angen ffordd osgoi.
9. O blaid mesurau ar-lein.
10. Pryder dros yr effaith amgylcheddol a gweledol gan gynnwys sŵn, ansawdd aer, ecoleg ac agoswydd at Ysgol Hendre.
11. A yw'r cynllun yn ariannol hyfyw.
12. Mae defnyddio ffyrdd sy'n bodoli eisoes yn bwysig.

Cwestiwn 4 – I ba arddangosfa yr aethoch?

Aeth 69% o'r rheini a ymatebodd i'r arddangosfa yng Nghaernarfon ac aeth 37% i'r arddangosfa yn y Bontnewydd.

Cwestiwn 5 – Gofynnwyd saith cwestiwn cyffredinol fel a ganlyn:

- a) A gawsoch ddigon o rybudd am yr arddangosfa? – Do (82%)
- b) A lwyddodd yr arddangosfa i fodloni eich disgwyliadau? – Do (91%)
- c) A oedd y wybodaeth a ddangoswyd yn ddigon i ateb unrhyw ymholiadau a allai fod wedi bod gennych? – Oedd (86%)
- d) A oedd y lleoliad yn addas ar eich cyfer? – Oedd (95%)
- e) A oedd yr amseroedd agor yn ddigon hir? – Oeddent (94%)
- f) A oedd y staff yn ddigon hyddysg i ateb eich cwestiynau? – Oeddent (92%)
- g) A oedd cyfle i chi drafod y cynllun yn eich dewis iaith? – Oedd (93%)

Darparodd 138 o bobl esboniad ysgrifenedig o ran pam y gwnaethant ateb "na" i unrhyw rai o'r uchod. Nododd y rhan fwyaf yn syml nad oeddent wedi gallu mynd i'r arddangosfa.

Cwestiwn 6 - Sut y clywsoch am yr arddangosfa hon?

Nid atebodd 2,671 o bobl unrhyw ran o'r cwestiwn hwn. Rhoddodd y 741 o bobl nad atebodd (allan o'r 3,412 o holiaduron a dderbyniwyd) ymatebion fel a ganlyn:

- a) Llyfryn drwy'r drws – 291
- b) Poster lleol - 29
- c) Radio lleol - 33
- d) Hysbyseb papur newydd - 170
- e) Llyfryn mewn siop leol - 68
- f) Ar lafar – 324
- g) Arall. Nodwch - 4
- h) Arall – o'r pedwar ymateb i gwestiwn g) nododd pob un eu bod wedi clywed am yr arddangosfa "ar-lein".

Safbwyntiau Rhanddeiliaid a Sefydliadau eraill

- 7.2 Ymatebodd **Cyngor Gwynedd** ar ôl i'r ymgynghoriad ddod i ben. Mae eu hymateb yn cefnogi'r Opsiwn Porffor ac yn croesawu'r cyfle i sicrhau bod traffig sy'n teithio o'r gogledd i'r de yn defnyddio'r ffordd osgoi.

- 7.3 Mae **Cyngor Tref Frenhinol Caernarfon** yn croesawu ffordd osgoi ac o'r farn bod angen gwella pedwar maes penodol sy'n peri pryder gan gynnwys: cyffordd Eagles, Plas Brereton, croesfan ger Archfarchnad Morrisons ac arwyddion twristiaeth.
- 7.4 Mae **Cyngor Cymuned Waunfawr** yn cefnogi'r Opsiwn Du ac yn gwrthwynebu'r Opsiwn Porffor a'r Opsiwn Melyn. Cyflwynodd y cyngor sylwadau am gadw cymaint o'r ffordd bresennol â phosibl, yr angen i ddiogelu asedau ffermio, busnesau lleol a chadw mynediad lleol lle y bo'n bosibl.
- 7.5 Ailbwysleisiodd **Cyngor Cymuned y Bontnewydd** y ffaith ei fod o blaid ffordd osgoi Dinas, Llanwnda a'r Bontnewydd (a Chaernarfon). Noda'r cyngor er ei fod o blaid ffordd osgoi, fod y gymuned yn pryderu ynghylch y difrod y bydd y gwaith alinio ar gyfer ffordd osgoi'r Bontnewydd yn ei achosi. Noda hefyd fod angen lliniaru'r effeithiau gweledol cymaint â phosibl.
- 7.6 Cyflwynodd **Cyngor Cymuned Llanwnda** ddau holiadur ac mae o blaid ffordd osgoi, yn fwy penodol yr Opsiwn Porffor.
- 7.7 Ailbwysleisiodd **Fforwm Llanfaglan a Dinas** ei ddeiseb flaenorol yn erbyn yr Opsiwn Pinc a oedd yn cynnwys 700 o enwau.
- 7.8 Datgelodd yr **AC Lleol, Alun Ffred Jones** fuddiant gan nodi fod ganddo berthynas y byddai'r Opsiynau Du, Oren, Coch a Gwyrddlas yn effeithio arno. Mae'n cydnabod y caiff yr Opsiwn Porffor effaith ar Barc Gwyliau Glan Gwna ac effaith andwyol ar Garej "Caeathro".
- 7.9 Ysgrifennodd **Hywel Williams AS** ar ran perchenogion Parc Coed Sipsi, y Bontnewydd gan ofyn sut y câi eu buddiannau eu diogelu yn ystod y broses ymgynghori gan fod y perchenogion o'r farn bod y testun yn y llyfryn yn gamarweiniol.
- 7.10 Cyflwynodd **Cyngor Cefn Gwlad Cymru** sylwadau ar yr adroddiad EIA Cam 2 gan gadarnhau ei fod yn cytuno â'r astudiaethau ecolegol a'r arolygon a gynhaliwyd hyd yn hyn, ynghyd â chwmpas y rheini a nodwyd ar gyfer Cam 3. Mae CCGC yn cytuno â'r asesiad a'r drefn blaenoriaeth ar gyfer yr Opsiynau o ran effaith ecolegol, ond ailbwysleisiodd ei bryderon y dylid cynnwys darpariaethau seiclo wrth gynllunio'r Opsiynau.
- 7.11 Mae **YDCW Ynys Môn** o blaid yr Opsiwn Gwyrddlas a'r Opsiwn Oren gan eu bod yn rhoi mynediad agos i Ystad Ddiwydiannol Cibyn ac yn terfynu yng nghylchfan Plas Menai. Maent hefyd yn cynnwys rhywfaint o wybodaeth am ddarparu trydedd groesfan dros Afon Menai.
- 7.12 Roedd **YDCW Caernarfon** o'r farn bod y rhan fwyaf o ddefnyddwyr ceir yn croesawu ffordd osgoi, ond roedd yn amau a oedd yn briodol yn ariannol, gan gefnogi atebion interim llai. Maent o blaid y llwybr i'r gorllewin o'r Bontnewydd (Opsiwn Pinc), yn cydnabod uniongyrchedd yr Opsiwn Porffor a'r Opsiwn Melyn ac yn nodi y byddai'r Opsiwn Du yn arwain at golli tir ac at effaith ar y tirlun. Yn gyffredinol, maent o blaid yr Opsiwn Porffor.

- 7.13 Hoffai **SUSTRANS** i'w safbwyntiau gael eu hystyried fel rhan o'r astudiaeth ac maent o'r farn y dylid cynnwys llwybr cerdded a seiclo cyfochrog wrth gynllunio'r dewis opsiwn.
- 7.14 Ysgrifennodd **Undeb Amaethwyr Cymru** ar ran tirlfeddiannwr lleol yn gwrthwynebu'r Opsiynau Oren, Du, Coch a Gwyrddlas gan y byddai'r pedwar opsiwn yn amharu ar fynediad y tirlfeddiannwr rhwng lleiniau o dir.
- 7.15 Anfonodd **Undeb Cenedlaethol yr Amaethwyr** ddau lythyr, un yn cefnogi busnes lleol yn Kent Farm/Seiont Riverside nad ydynt o blaid ffordd osgoi. Mynegodd yr Undeb bryderon ynghylch yr effeithiau posibl ar fusnes a'r economi leol a pha un a ymdriniwyd â'r mater hwn.
- 7.16 Cyflwynodd **Asiantaeth yr Amgylchedd** sylwadau ar yr adroddiad EIA CAm 2 gan nodi y dylid ymdrin â gwaith modelu hydrologig, caniatáu ar gyfer newid yn yr hinsawdd, asesu canlyniadau llifogydd a mesurau draenio cynaliadwy. O ran bioamrywiaeth, maent yn disgwyl arolygon pellach o rywogaethau a ddiogelir a chyfleusterau croesi addas dros ffosydd, cwlfertau ac afonydd. O ran ansawdd dŵr, bydd angen Asesiad o dan y Gyfarwydddeb Fframwaith Dŵr a bydd angen asesu effaith y gwaith adeiladu/gweithredu, gan gynnwys Cynllun Rheoli Gwastraff ar y Safle.
- 7.17 Roedd **Cyfeillion y Ddaear** yn amau a oedd angen ffordd osgoi o gwbl gan holi ynghylch canlyniad yr astudiaeth mewn perthynas â dogfennaeth cynaliadwyedd a threfniadau llunio polisiâu Llywodraeth Cymru. Gwnaethant holi hefyd ynghylch rhai o'r Amcanion Cynllunio Trafnidiaeth.
- 7.18 Mae **Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Gogledd Cymru** yn bryderus iawn ynghylch yr effaith a ragwelir ar fioamrywiaeth a achosir gan yr holl opsiynau, nid yw'n cefnogi unrhyw opsiwn ac mae o'r farn bod unrhyw ymdrechion i hyrwyddo ffordd osgoi yn mynd yn groes i dargedau cynaliadwyedd Llywodraeth Cymru.
- 7.19 Mae'r **Gymdeithas Tir a Busnesau Cefn Gwlad** yn ceisio sicrhau y caiff ei haelodau eu hysbysu a'u bod yn cael y wybodaeth ddiweddaraf am eu hawliau i gostau iawndal ac yn awyddus y dylai mynediad i dirfeddianwyr a thrigolion gael ei ystyried.
- 7.20 Cyflwynodd **Taith** ddau holiadur gan ddangos cefnogaeth tuag at ffordd osgoi yn gyffredinol, yn benodol yr Opsiwn Porffor.
- 7.21 Roedd **Wynns a Movement Along Welsh Routes (MAWR)** yn cefnogi'r Opsiwn Porffor fel y llwybr mwyaf uniongyrchol yn osgoi graddiannau serth. Gwnaethant ddarparu gwybodaeth am symudiadau llwythi abnormal a datblygiadau diweddar/arfaethedig yn ardal y gogledd-orllewin.

8 CANLYNIADAU

- 8.1 Ystyriwyd bod yr ymgynghoriad cyhoeddus yn effeithiol oherwydd iddo greu llawer o drafodaeth gyhoeddus gyda thros 1,500 o bobl yn dod i'r arddangosfeydd ar gyfer y ddau Ymgynghoriad, a lefel uchel o holiaduron ac ymatebion ysgrifenedig yn cael eu dychwelyd.

8.2 Yn dilyn yr arddangosfeydd ac yn ystod cyfnod yr ymgynghoriad atodol, cafwyd pedwar awgrym ar gyfer llwybrau amgen i'r dwyrain o'r Bontnewydd.

Camau a Gymerwyd yn Dilyn Pryderon a Godwyd yn ystod yr Ymgynghoriad

Cyhoeddus

8.3 Gwnaethom wrando'n ofalus ar y safbwyntiau a fynegwyd a chynnal rhywfaint o waith pellach, a ddisgrifir isod:

- Opsiwn Llwyd
Yn dilyn sylwadau gan berchenogion yr eiddo a elwir yn "Morogoro", adolygwyd y llwybr hwn ac yn dilyn arfarniad, nodwyd ei fod yn debyg i lwybr WelTAG Cam 1 cynharach (Llwybr Gwyrdd) a ddiystyrwyd.
- Opsiynau 1, 2 a 3 i'r dwyrain o'r Bontnewydd (Opsiynau Browngoch)
Yn dilyn sylwadau gan Fforwm Llanfaglan a Dinas, adolygwyd y llwybrau hyn ac yn dilyn arfarniad, nodwyd eu bod yn cynnwys rhannau cyfansoddiadol tebyg i'r Opsiynau Gwyn a Glas a arfarnwyd yn flaenorol, ac y diystyrwyd y ddau ohonynt.

Y prif reswm dros wrthod y pedwar llwybr uchod yw'r effeithiau posibl y byddai pob llwybr yn eu cael ar y dynodiadau amgylcheddol SoDdGA ac ACA i'r dwyrain o'r Bontnewydd.

9 CYMHARU'R OPSIWN PORFFOR A'R OPSIWN DU

9.1 Arfarnwyd pob opsiwn o dan fframwaith WelTAG, Mehefin 2008 (Canllawiau Cynllunio ac Arfarnu Trafnidiaeth Cymru). Mae'r canllawiau yn seiliedig ar dair colofn Cynaliadwyedd, sef yr Amgylchedd, yr Economi a'r Gymdeithas. Mae WelTAG hefyd yn cynnwys rhai meini prawf mewn perthynas â dichonoldeb technegol a gweithredol, derbynioddeb i randdeiliaid a'r cyhoedd a risgiau eraill. Defnyddir yr Amcanion Cynllunio Trafnidiaeth a ddeilliodd o WelTAG i asesu pob opsiwn.

9.2 Wrth ddefnyddio WelTAG, mae'n bwysig cydnabod nad yw 'gwerth' y sgoriau mor bwysig â'r gydberthynas rhwng y sgoriau ar gyfer un opsiwn o gymharu â'r sgoriau ar gyfer opsiwn arall. Nid ychwanegir unrhyw bwysoliadau ar gyfer y sgoriau ar gyfer unrhyw rai o'r meini prawf ac mae gan bob adran 'werth' cyfartal yn yr arfarniad.

9.3 Darparodd yr arfarniad technegol o'r opsiynau y sgoriau cymharol canlynol:

- Opsiwn Porffor 21.5
- Opsiwn Melyn 20.5
- Opsiwn Du 17.5
- Opsiwn Coch 17.5
- Opsiwn Oren 17
- Opsiwn Gwyrddlas 17
- Opsiwn Brown 15.5
- Opsiwn Amrywiad Brown 14.5
- Opsiwn Pinc 8.5
- Opsiwn Gwyn 6

- Opsiwn Glas 6

Dengys yr uchod mai'r Opsiwn Porffor sy'n perfformio orau yn erbyn y meini prawf a bennwyd. Yn seiliedig ar arfarniad o'r meini prawf technegol ac amgylcheddol, golyga hyn mai'r Opsiwn Porffor yw'r opsiwn gorau. Fodd bynnag, wrth ystyried canlyniadau proses yr Ymgynghoriad Cyhoeddus, daw'r opsiwn Porffor a'r opsiwn Du i'r amlwg fel y Llwybr Dewisol posibl; yr opsiwn Porffor oedd y llwybr dewisol o'r ymgynghoriad cychwynnol a'r Opsiwn Du oedd y llwybr dewisol o'r ymgynghoriad atodol.

- 9.4 Daw'r prif wahaniaethau o ran sgoriau rhwng y ddau opsiwn hyn o dan benawdau canlynol WeITAG:
- Ansawdd Aer Lleol;
  - Bioamrywiaeth;
  - Treftadaeth;
  - Cynhwysiant Cymdeithasol;
  - Cost;
  - Amcanion Cynllunio Trafnidiaeth;
  - Materion/Ystyriaethau Eraill.
- 9.5 Ansawdd Aer Lleol - mae'r Opsiwn Porffor yn sgorio un lefel arwyddocâd yn well yn rhannol gan fod yr Opsiwn Du yn cynyddu'r traffig yng Nghaeathro, ac yn cynyddu'r traffig sy'n rhyngweithio â'r cymunedau gwledig ar hyd y ffordd osgoi answyddogol sy'n bodoli eisoes.
- 9.6 Bioamrywiaeth - mae sgôr yr Opsiwn Du ychydig yn is o hanner lefel arwyddocâd oherwydd natur y tirlun yr effeithir arno.
- 9.7 Treftadaeth - mae sgôr yr Opsiwn Du ychydig yn is o hanner lefel arwyddocâd oherwydd ei effaith gymedrol ar dair Heneb Rhestredig.
- 9.8 Cynhwysiant Cymdeithasol - mae sgôr yr Opsiwn Du yn is o un lefel arwyddocâd. Er bod rhywfaint o fudd i'w gael drwy ychwanegu cylchfan yng Nghaeathro, caiff y budd hwn ei negyddu gan y cynnydd bach mewn traffig a'r rhyngweithio rhwng traffig lleol a thraffig sy'n teithio ar hyd y ffordd osgoi.
- 9.9 Cost – Byddai'r Opsiwn Du yn costio tua £5m yn llai na'r Opsiwn Porffor, er bod gan y ddau gymarebau Budd i Gost tebyg, sef 4, sy'n nodi buddiannau economaidd cryf i'r ddau Opsiwn.
- 9.10 Amcanion Cynllunio Trafnidiaeth - Mae gan sgoriau'r Opsiwn Porffor a'r Opsiwn Du yr un lefelau arwyddocâd ar gyfer Amcanion Cynllunio Trafnidiaeth 1 i 4. Ar gyfer Amcan Cynllunio Trafnidiaeth 4, sy'n ymwneud â gwella gwydnwch y rhwydwaith, yr Opsiwn Du sy'n sgorio waethaf gan fod mwy o hollti.
- 9.11 'Materion Eraill' – Ni chaiff yr agweddau hyn eu sgorio o dan arfarniad WeITAG ond mae yna rai materion allweddol i'w hystyried fel ffactorau a allai wahaniaethu; fel y trafodir isod.
- 9.12 Byddai'r Opsiwn Porffor a'r Opsiwn Du yn hollti'r ffordd gyswllt fach rhwng Bethel a Felinheli. Byddai'r ffordd yn cael ei hailsefydlu drwy ei chyfuno â phont feddiannu'r fferm.

- 9.13 Mae'r Opsiwn Du tua 900 metr yn hwy. Mae'r ddarpariaeth lonydd ar gyfer y ddau Opsiwn yn cynnwys Ffordd Unffrwd Lydan 2+1 gyda lonydd goddiweddyd cyfeiriadol yn cael eu darparu mewn lleoliadau priodol. Mae cyfran y rhaniad cyfeiriadol ychydig yn well ar yr Opsiwn Porffor.
- 9.14 Mae strwythur hir ar yr Opsiwn Porffor yng nghroesfan Glan Gwna, a fyddai'n cael effaith sylweddol ar Barc Gwyliau Glan Gwna. Byddai'r Opsiwn Du hefyd yn effeithio ar y Parc Gwyliau ond i raddau llai. Byddai'r Opsiwn Du yn effeithio ar adeilad y Girl Guide Hostel (Felin Bach).
- 9.15 Byddai'r Opsiwn Porffor yn lleihau'r swm o draffig a fyddai'n teithio heibio i Garej Gwalia tua 58%. Byddai'r Opsiwn Du yn cynyddu swm y traffig 153%. Gyda'r Opsiwn Porffor, byddai effaith fach i gymedrol ar drosiant o ganlyniad i'r fasnach teithio heibio a gâi ei cholli.
- 9.16 Byddai'r Opsiwn Porffor yn lleihau traffig yng Nghaeathro, ond byddai'r Opsiwn Du yn ei gynyddu ychydig.
- 9.17 Mae'r ddau opsiwn yn gyson â nodau Cynllun Gweithredu Môn a Menai. Yr Opsiwn Porffor yw'r aliniad uniongyrchol mwy strategol ar gyfer cysylltu'r gogledd a'r de a'r A55 â Phenrhyn Llŷn, gan ei fod yn fyrrach ac nad oes cymaint o gyffyrdd.

10 RHESYMAU DROS DDEWIS Y LLWYBR A FFEFRIR

- 10.1 O'r 3,147 o bobl a ymatebodd i gwestiwn 2 yn holiadur yr Ymgynghoriad Cyhoeddus atodol (Tachwedd 2010), roedd 2,991 (88%) o'r farn bod angen ffordd osgoi. Nid oedd 156 o bobl o'r farn bod angen ffordd osgoi (5%) ac nid atebodd 265 o bobl. O'r Cynghorau Cymuned a ymatebodd, mae pob un ohonynt o'r farn bod angen ffordd osgoi, ond ceir gwahaniaeth barn rhwng yr Opsiwn Du a'r Opsiwn Porffor. Mae adran priffyrdd yr awdurdod lleol (Cyngor Sir Gwynedd) wedi nodi ei bod o blaid yr Opsiwn Porffor. Dangosodd yr ymatebion i'r holiadur (gan y cyhoedd) fwy o gefnogaeth o blaid yr Opsiwn Du.
- 10.2 Nid yw grwpiau amgylcheddol a grwpiau eraill â diddordeb gan gynnwys YDCW, Sustrans, NWWT, CLA, Undeb Amaethwyr Cymru ac Undeb Cenedlaethol yr Amaethwyr o blaid ffordd osgoi.
- 10.3 Mae Fforwm Dinas, Llanwnda a'r Bontnewydd yn parhau'n gadarn yn erbyn y cynnig alinio i'r gorllewin o'r Bontnewydd (llwybr cyffredin y cyfeirir ato fel yr Opsiwn Pinc). Ailgyflwynwyd eu deiseb â 700 o enwau arni yn erbyn y llwybr hwn. Fodd bynnag, rydym wedi gwrthod llwybrau amgen i'r dwyrain o'r Bontnewydd ar seiliau cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol, gan fod effeithiau negyddol sylweddol. Mae gan yr Opsiwn Pinc lai o effeithiau amgylcheddol ar yr Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA) a'r Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA). Mae ganddo hefyd lai o effaith ar eiddo unigol, cymunedau bach a busnesau. Mae'r opsiynau i'r dwyrain o'r Bontnewydd 40% yn ddrutach.
- 10.4 Daeth arfarniad WelTAG i'r casgliad mai'r Opsiwn Porffor sy'n perfformio orau yn erbyn yr amcanion ac mae'r opsiwn hwn sy'n effeithio leiaf ar ansawdd aer lleol,

bioamrywiaeth, treftadaeth a chynhwysiant cymdeithasol. Mae'r Opsiwn Porffor hefyd yn darparu aliniad uniongyrchol mwy strategol gyda llai o effaith ar draffig lleol.

11 PENDERFYNIAD Y GWEINIDOG LLYWODRAETH LEOL A CHYMUNEDAU

11.1 Ar ôl ystyried yr agweddau technegol, cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol ar y cynllun hwn a chanlyniad yr ymgynghoriad cyhoeddus, mae'r Gweinidog wedi penderfynu gwneud y canlynol:

- Mabwysiadu Llwybr Ffordd Osgoi'r Opsiwn Porffor ynghyd â gwelliannau priffordd a thraffig ar-lein (o'r pecyn mesurau Gwneud y Lleiaf Posibl) fel y Dewis Opsiwn ar gyfer ymdrin â'r problemau trafndiaeth a nodwyd yn yr astudiaeth o'r A487 Caernarfon i'r Bontnewydd;
- Cyhoeddi Cynllun TR111 (Atodiad C) er mwyn diogelu Llwybr cyfan Ffordd Osgoi'r Opsiwn Porffor at ddibenion cynllunio.

11.2 Dengys y TR111 y Llwybr a Ffeffir fel llinell ddu lydan. Mae'r llinell hon yn ddangosol yn unig ac efallai y bydd yn newid ychydig yn ystod y cam cynllunio nesaf.

12 DIOGELU'R LLWYBR A FFEFRIR

12.1 Drwy gyhoeddi cynllun TR111, rydym yn diogelu'r llwybr o dan Orchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gweithdrefn Datblygu Cyffredinol) 1995. Golyga hyn y bydd yr Awdurdod Cynllunio Lleol yn cyfeirio pob cais cynllunio gerllaw'r Llwybr a Ffeffir yn y dyfodol at Lywodraeth Cymru. Gallwch weld y cynllun TR111 yn swyddfeydd Cyngor Gwynedd, Neuadd y Sir, ac yn ein Swyddfeydd yng Nghyffordd Llandudno, Conwy.

12.2 O dan amgylchiadau penodol, gall unrhyw berchennog sy'n ei chael hi'n anodd gwerthu eiddo ar linell y llwybr wneud cais mewn perthynas â malltod. Os bydd unrhyw achos yn bodloni meini prawf a bennwyd, byddwn yn prynu'r eiddo.

12.3 Nid yw'r ffaith bod Llwybr a Ffeffir wedi'i ddiogelu yn ein rhwymo i linell y llwybr hwnnw. Dim ond unwaith y bydd Gorchymyn y Llinell wedi'i wneud, a ddisgrifir yn yr adran nesaf, y byddwn wedi ein rhwymo iddo

13 BETH SY'N DIGWYDD NESAF

13.1 Byddwn yn ymchwilio ymhellach ac yn llunio'r cynllun yn fanylach – sef y Cynllun Rhagarweiniol. Yn benodol, byddwn yn edrych ar faterion amgylcheddol a pheiranyddol yn fanylach, gan ystyried y sylwadau a wnaed yn ystod yr ymgynghoriad ac yn edrych ar strategaeth ar gyfer cyffordd ac opsiynau ar gyfer ffyrdd ymyl a mynedfeydd.

13.2 Ar ôl llunio'r Cynllun Rhagarweiniol, byddwn yn cyhoeddi Gorchymynion drafft o dan Ddeddf Priffyrdd 1980 a Deddf Caffael Tir 1981. Mae'r Gorchymynion drafft yn cynnwys y pwerau i sefydlu llinell, addasu'r ffyrdd ymyl, prynu tir a rhoi hawliau eraill sydd eu hangen arnom i gyflawni'r cynllun ar waith. Bydd cyfnod pan all pobl sydd â diddordeb yn y cynigion, neu y gallai'r cynigion effeithio arnynt, wrthwynebu'r Gorchymynion drafft neu hyd yn oed awgrymu cynigion amgen. Os na allwn ddatrys y gwrthwynebiadau hyn, a chan ddibynnu ar y materion a godir a lefel y gwrthwynebiad,

mae'n bosibl y byddwn yn cynnal Ymchwiliad Lleol Cyhoeddus. Byddai Arolygydd annibynnol yn gwrando ac yn ystyried y dystiolaeth a gwneud argymhelliad i'r Gweinidog dros Drafnidiaeth ei ystyried wrth benderfynu a ddylid gwneud y Gorchmynion.

13.3 Mae'r cynllun yn "broiect perthnasol" o dan Reoliad 48 (1) (a) o Reoliadau Cadwraeth (Cynefinoedd Naturiol ac ati) 1994 (O.S. 1994/Rhif 2716) mewn perthynas ag Erthygl 6(3) o Gyfarwyddeb Cynefinoedd yr UE 92/43/EEC. Golyga hyn y byddwn yn cynnal Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol ac yn llunio Datganiad Amgylcheddol. Byddwn yn cyhoeddi'r ddogfen hon ynghyd â datganiad i lywio penderfyniad Asesu Priodol ar yr un pryd ag y byddwn yn cyhoeddi Gorchmynion drafft.

ATODIAD A

LLYFRYN A HOLIADUR YR YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS CYCHWYNNOL

ATODIAD B

LLYFRYN A HOLIADUR YR YMGYNGHORIAD CYHOEDDUS ATODOL

ATODIAD C

CYNLLUN Y LLWYBR A FFEFRIR – TR111

ATODIAD D

CYNLLUN GWELLA'R BRIFFORDD LEOL